

Keskustelurunko LAPSELLA ON OIKEUS -taulujen läpikäymiseen

Esittele taulut lapsille yksitellen. Jokaisen taulun kohdalla voit esittää lapsille kysymyksiä ja viedä keskustelua eteenpäin lasten esiin nostamien asioiden kautta. Tässä kysymysten alla listataan ne asiat, jotka kunkin taulun kohdalla olisi hyvä tuoda esiin jollain tavalla. Voit kuitenkin harkita esim. pelottavien asioiden käsittelyssä, mitä kaikkea tuot esiin, ottaen huomioon lasten iän ym. Kerro lapsille aluksi, että lapsen oikeuksien sopimus koskee kaikkia alle 18-vuotiaita. Taulut toimivat parhaiten sähköisillä alustoilla, esimerkiksi tabletilla tai tietokoneen ruudulla. Voit halutessasi myös tulostaa taulut.

Jokaisella lapsella on oikeus

OLLA OMA ITSENSÄ JA SAMANARVOINEN KUIN MUUT

Mitä tarkoittaa oikeus olla oma itsensä?

- oikeus olla sellainen kuin on, ei tarvitse olla samanlainen kuin muut
- oikeus omaan nimeen
- oikeus omaan kieleen, kulttuuriin, uskontoon

Mitä tarkoittaa oikeus olla samanarvoinen kuin muut?

- vaikka kaikki ovat erilaisia, jokainen on yhtä arvokas
- ketään ei saa syrjiä, kiusata tai kohdella huonosti

ELÄÄ JA KASVAA OMAAN TAHTIIN

Mitä tarkoittaa oikeus kasvaa omaan tahtiin?

- jokainen kasvaa eri vauhtia ja se on OK, esim. pidempi ei saa kiusata lyhyempää, jokainen myös oppii omaa vauhtiaan > aikuisten, erityisesti opettajien, tehtävänä on tukea oppimista
- lapsi saa olla kiinnostunut lasten asioista: ei haittaa, vaikka leikkisi nukeilla vielä 15-vuotiaana
- lapsella on oikeus olla lapsi 18-vuotiaaksi asti eli aikuiset eivät saa pakottaa lapsia kantamaan aikuisten murheita ja huolia

HUOLENPITOON JA HOITOON

Aikuisten tehtävänä on pitää huolta lapsista > millaisin tavoin aikuiset huolehtivat?

- Ruoka
- Vaatteet
- Koti
- Turvallisuus
- Jos vanhemmat eivät jostain syystä pysty huolehtimaan lapsesta, ovat vaikkapa hyvin sairaita, lapselle täytyy etsiä joku muu huolenpitäjä, esim. sijaisperhe tai lastenkoti.

Kuka on ollut jossakin hoidossa? Missä hoidossa olette olleet?

- Päivähoito eli joku pitää huolta silloin, kun vanhemmat ovat töissä.
- Onko kukaan ollut hoidossa sairaalassa? > Oikeus saada hoitoa, jos on sairaana tai loukannut itsensä, jotta tulisi taas terveeksi.
- Terveydenhoito, jotta pysyisi terveenä > Oikeus parhaaseen mahdolliseen terveyteen.

ELÄÄ TURVASSA

Aikuisten tehtävänä on huolehtia lasten turvallisuudesta. Mitä sellaisia asioita on, jotka voivat olla lapselle vaarallisia, mutta aikuiset pitävät huolta lapsen turvallisuudesta?

- Liikenne
- Erilaiset pelottavat asiat > Mikä teitä pelotti pienempänä? Mikä pelottaa nykyään?
- Väkivalta: Lapsen oikeuksien sopimuksessa korostetaan lasten oikeutta suojeluun kaikenlaiselta väkivallalta, siltä, että joku satuttaa henkisesti tai fyysisesti. Henkistä väkivaltaa voi olla uhkailu, haukkuminen ja vähättely. Kenenkään lapsen ei pitäisi tarvita elää väkivallan keskellä. Valitettavasti on kuitenkin niin, että tämä oikeus ei aina toteudu. Suomessakin on lapsia, jotka joutuvat elämään esimerkiksi väkivaltaisessa kodissa. Se on kuitenkin väärin, sillä jokaisella lapsella tulisi olla mahdollisuus elää turvassa ja tuntea olonsa turvalliseksi. Jos joku teistä joutuu tilanteeseen, jossa kohtaa väkivaltaa, silloin kannattaa mennä kertomaan asiasta sellaiselle aikuiselle, joka tuntuu itsestä turvalliselta ja johon voi luottaa, esim. omalle opettajalle tai vanhemmalle. Aikuisen tehtävänä on huolehtia, että väkivalta loppuu ja että lapsi saa hoitoa selvitäkseen väkivallasta.
- Sota > lapsella on oikeus erityiseen suojeluun sotaa käyvässä maassa

SANOA OMIA MIELIPITEITÄ JA VAIKUTTAA

Jokaisella lapsella on oikeus omaan mielipiteeseen > lasten ei tarvitse olla asioista samaa mieltä kuin aikuiset. Aikuisten tulisi muistaa kysyä myös lasten mielipiteitä, kuunnella, mitä lapset sanovat ja ottaa lasten mielipiteet huomioon.

- Tarkoittaako tämä sitä, että aikuisten täytyy aina tehdä niin kuin lapset haluavat? > ei
- Kuuluuko aikuisten aina täyttää lasten toiveet? > ei
- No mitä sitten? Aikuisten tulee kysyä lapsiltakin ja sen jälkeen pohtia, mikä on asiassa paras ratkaisu kaikkien kannalta.

Missä asioissa aikuisten teidän mielestä erityisesti pitäisi kuunnella lasten mielipiteitä

- kotona?
- koulussa?
- harrastuksissa?
- kotikunnassa?
- Suomessa?

TIETÄÄ JA SAADA TIETOA

Mistä kaikkialta te saatte tietoa?

- koulu
- kaverit
- puhelin
- internet
- Youtube
- Tiktok
- TV
- kirjat
- sanomalehdet

Kenen vanhemmat rajoittavat puhelimen käyttöä? Entä internetin käyttöä tai TV:n katselua?

- Rajoituksia ja sääntöjä eri tiedotusvälineiden käyttöön tarvitaan, koska niissä on myös sellaista tietoa, joka voi olla vahingollista lapsille (tulee paha mieli, painajaisunia, alkaa ahdistaa tms.). Lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan vanhempien tulee suojella lapsia vahingolliselta tiedolta.

OPPIMISEEN JA KOULUNKÄYNTIIN

Oikeus koulunkäyntiin on tärkeä, koska koulusta saa paljon tarpeellista tietoa ja tärkeitä taitoja.

- Mitä kaikkea teiltä olisi jäänyt oppimatta, jos ette olisi voineet käydä koulua?

Maailmassa on maita, joissa läheskään kaikki lapset eivät pääse kouluun, koska he joutuvat tekemään työtä. Heidän on paljon vaikeampi pärjätä elämässään, jos he eivät opi esim. lukemaan tai kirjoittamaan. Oikeus käydä koulua on siksi hyvin tärkeä oikeus.

LEIKKIIN, VAPAA-AIKAAN JA LEPOON

Tämä viimeinen on aivan erityinen lasten oikeus, sillä aikuisilla ei minkään sopimusten mukaan ole erityistä oikeutta leikkiä.

- Tarkoittaako lapsen oikeus leikkiä sitä, että ei tarvitse kuunnella opettajaa tunnilla, koska on oikeus leikkiä koska huvittaa? > ei tarkoita
- Tarkoittaako lapsen oikeus vapaa-aikaan sitä, että ei tarvitse tehdä läksyjä, koska on oikeus viettää vapaa-aikaa? > ei tarkoita
- Tarkoittaako lapsen oikeus lepoon sitä, että saa aina nukkua niin pitkään kuin huvittaa? > ei tarkoita

> VAAN lapsen oikeus leikkiin, vapaa-aikaan ja lepoon tarkoittaa sitä, että aikuisten tulee huolehtia, että lapset saavat RIITTÄVÄSTI leikkiä, viettää vapaa-aikaa ja levätä. Lapsilla ei siis saa olla niin pitkiä koulupäiviä tai niin paljon läksyjä, ettei illalla jää yhtään aikaa leikkimiseen. Lapsia ei saa myöskään laittaa töihin. Kotitöitä lapset voivat tehdä, mutta niitäkään ei saa olla niin paljon, ettei jää yhtään vapaa-aikaa. Lisäksi aikuisten täytyy huolehtia, että lapset nukkuvat tarpeeksi.